

**A MAGYARORSZÁGON ÉLŐ NEMZETISÉGEK JOGAINAK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES**

2/2021. számú

ELVI ÁLLÁSFOGLALÁS

**A NEMZETISÉGI KÖZSZOLGÁLATI RÁDIÓADÁSOK
ELÉRHETŐSÉGÉNEK AKTUÁLIS HELYZETÉRŐL**

Budapest, 2021. július 28.

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	3
II. A nemzetiségi ombudsmanhelyettes kapcsolódó feladatai és a vizsgálat módszertana	5
III. A hazai jogszabályi környezet.....	6
3.1. Az Alaptörvény rendelkezései	6
3.2. A nemzetiségek jogairól szóló törvény vonatkozó rendelkezései	6
3.3. A médiatörvény vonatkozó rendelkezései	8
IV. A megkeresett szervek válaszai	10
4.1. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnökének válasza	10
4.2. Az MTVA vezérigazgatójának válasza	11
4.3. A Közszolgálati Testület nemzetiségi delegáltjának tájékoztatása	11
V. Előzmények, jelenlegi helyzet, megállapítások.....	12
5.1. A nemzetiségi rádiós műsorszolgáltatás elérhetősége a kisebbségi ombudsman 2004-es jelentése alapján.....	12
5.2. A jelenleg sugárzott nemzetiségi rádióműsorok.....	14
5.3. A 3/2018. számú elvi állásfoglalás megállapításai és javaslatai a nemzetiségi rádióműsorok elérhetőségével kapcsolatban	14
5.4. A magyarországi digitális földi műsorszórás (DAB) megszüntetése és annak következményei - megállapítások	16
VI. Szakmai javaslat.....	19

I. Bevezetés

Magyarország Alaptörvénye és az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény szerint a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes kiemelt feladata, hogy figyelemmel kíséresse a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak érvényesülését és ezzel összefüggésben szerzett tapasztalatairól rendszeresen tájékoztatást nyújtson, illetve felhívja a nyilvánosság és az érintett intézmények figyelmét a nemzetiségeket érintő jogsértések veszélyére. Az alapvető jogok biztosának helyettese fent megjelölt feladatai ellátása érdekében elvi állásfoglalást adhat ki. Az állásfoglalás célja, hogy felhívja a jogalkotó és a nyilvánosság figyelmét a hazai nemzetiségi közösségek tagjai egyéni és kollektív jogainak megőrzésével kapcsolatos teendők fontosságára, a nemzetiségi alapjogok, illetve az egyenlő bánásmód elvének sérelmével fenyegető helyzetre és aggályos gyakorlatra, továbbá felmutasson olyan jó gyakorlatokat, amelyek a nemzetiségi jogok egyre sikeresebb érvényesítését szolgálhatják.

2020. szeptember 5-én szombatról vasárnapra virradó éjjel, 0 órakor az Antenna Hungária lekapcsolta az úgynevezett DAB+ technológiával megvalósított digitális rádiós sugárzást Magyarországon. Ez a tény, valamint a magyarországi nemzetiségi közösségek képviselői által a nemzetiségi közszolgálati rádióműsorok vételi lehetőségeivel kapcsolatban évtizedek óta jelzett panaszok indokolták azt, hogy a 2018-ben végzett nemzetiségi közszolgálati médiavizsgálat utóvizsgálataként áttekintsem a nemzetiségi közszolgálati rádióműsorok elérhetőségének, vételi lehetőségeinek aktuális helyzetét, és megállapításaimat, valamint javaslataimat elvi állásfoglalásban¹ tegyem közzé.

A Magyarországon élő nemzetiségek anyanyelvhasználathoz, valamint saját kultúrájuk ápolásához való joga alapvető jog.² E jogok tiszteletben tartása, hatékony érvényesítésük és védelmük valamennyi állami intézmény kötelessége.³

A Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettesként megbízatásom kezdete óta fokozott figyelemmel kísérem a nemzetiségi közösségek kulturális identitásának megőrzéséhez és gyarapításához fűződő jogok érvényesülését. Munkám során kiemelt figyelmet fordítok arra, hogy a hazai nemzetiségi közösségek identitásának megőrzése és ápolása körében a nemzetiségi nyelv és kultúra fennmaradása a nemzetiséghez tartozók jogainak garantálásával és e jogok gyakorlati érvényesülésének lehetővé tételével is biztosított legyen.

Meggyőződésem, hogy a nemzetiségi kulturális autonómia megélésének és gyakorlásának fontos tere e jogok érvényesülése a közszolgálati médiaszolgáltatás területén, ennek pedig lényeges eleme a nemzetiségi közösségek anyanyelvén készülő rádióműsorok sugárzása. Erre figyelemmel készült el a nemzetiségi kulturális autonómia közszolgálati médiaszolgáltatás területén való érvényesüléséről szóló 3/2018. számú elvi állásfoglalásom⁴,

¹ Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2012. (I. 6.) AJB utasítás 8. § (2) bekezdés a) pont.

² Magyarország Alaptörvénye XXIX. cikk (1) bekezdés.

³ Magyarország Alaptörvénye I. cikk (1) bekezdés.

⁴ <http://nemzetisegijogok.hu/hu/web/njbh/jelentesek-es-allasfoglalasok>

amelyben részletesen foglalkoztam a nemzetiségi rádióműsorok helyzetével, ideértve azok vételének technikai körülményeit is. Az állásfoglalásban a felmerült problémák rendezése és megoldása érdekében számos javaslatot tettem.

Érintett szervek:

- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH);
- Médiaszolgáltatás-Támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA);
- Közszolgálati Testület (KSZ);
- Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága;
- Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége (ONÖSZ).

Alkalmazott jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye (Alaptörvény);
- A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (Njt.);
- A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (Mttv.).

II. A nemzetiségi ombudsmanhelyettes kapcsolódó feladatai és a vizsgálat módszertana

Tekintettel arra, hogy a fent megnevezett területeken felmerült körülmények felvetik a hazai nemzetiségek médiatartalom-szolgáltatással összefüggő jogainak (a továbbiakban: nemzetiségi médiajogok) sérelmét, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. § (4) bekezdése alapján hivatalból átfogó vizsgálatot indítottam.

Eljárásom során az információgyűjtés módszere az írásbeli megkeresés útján történő tájékozódás volt. Az Ajbt. 3. § (2) bekezdés d) pontja és 41. § (5) bekezdése, továbbá az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2012. (I. 6.) AJB utasítás 1. számú melléklet 29. § (4) bekezdés b) pontja alapján kerestem meg az érintett szervezetet, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságot, a Médiaszolgáltatás-Támogató és Vagyonkezelő Alapot, valamint a Közszolgálati Testületnek az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége által delegált tagját.

Emellett áttekintettem visszamenőleg is a nemzetiségi rádiós műsorszolgáltatás elérhetőségének kérdéskörét a korábbi kisebbségi ombudsman 2004-es jelentése, illetve a 3/2018. évi elvi állásfoglalásom kapcsolódó megállapításai alapján.

III. A hazai jogszabályi környezet

A nemzetközi kisebbségvédelmi rezsimek fejlődésének eredményeként napjainkban általánosan elfogadott véleménnyé vált, hogy a nemzetiségi közösségekhez tartozó személyek kulturális identitása az emberi méltóságuk része, amely abszolút védelmet élvez. A nemzetiségek fennmaradásához, az őket megillető jogok hatékony védelemének megvalósításához nem elegendő a pusztán formális egyenlőséget jelentő egyenlő bánásmód biztosítása, a tényleges egyenlőséghez speciális jogosultságok megadására van szükség. Az egyéni jogok segíthetnek megőrizni és megélni az érintett személy és környezete identitását, kulturális önazonosságát, de a teljes közösség fennmaradását és organikus fejlődését a kollektív jogok biztosítják. A kulturális és oktatási intézmények alapítása és fenntartása, illetve a nemzetiségi médiajogok jogszabályi biztosítása és gyakorlati érvényesülése az asszimiláció leghatékonyabb akadályait képezhetik.

Ahogy arra az Alkotmánybíróság is rámutatott: az állam kötelessége az alapvető jogok tiszteletben tartására és védelmére a szubjektív alapjogokkal kapcsolatban nem merül ki abban, hogy tartózkodnia kell megsértésüktől, hanem magában foglalja azt is, hogy gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről. Ennek érdekében a jogalkotó köteles olyan szabályozást alkotni, amely a lehető legnagyobb mértékben biztosítja az alapjogok érvényesülését.⁵

Meggyőződésem, hogy a kulturális önazonosság megőrzésének, képviselésének és továbbadásának kulcsa egy jogszabályi garanciákkal védett, jól működő, átláthatóan támogatott és finanszírozott érdekképviselési, oktatási-kulturális és média-intézményrendszer kialakítása.

3.1. Az Alaptörvény rendelkezései

Az Alaptörvény XXIX. cikk (1) bekezdése szerint a Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők. Minden, valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad vállalásához és megőrzéséhez. **A Magyarországon élő nemzetiségeknek joguk van az anyanyelvhasználathoz**, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználathoz, **saját kultúrájuk ápolásához** és az anyanyelvű oktatáshoz. A Magyarországon élő nemzetiségek jogaira vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.⁶

3.2. A nemzetiségek jogairól szóló törvény vonatkozó rendelkezései

Az Alaptörvény szabályait az Njt. bontja ki és részleteiben is rendelkezik a Magyarországon élő nemzetiségeket megillető alapvető egyéni, és – a nemzetközi standardoktól eltérő módon – kollektív jogokról.

Az Njt.-ben nevesített jogok szinte mindegyike valamilyen szinten kapcsolódik a nemzetiségek kulturális identitásának megőrzéséhez és továbbadásához, kulturális autonómiájuk megéléséhez és fejlesztéséhez.

---

⁵ 12/2004. (IV. 7.) AB határozat, ABH 2004. 225.

⁶ Alaptörvény XXIX. cikk (3) bekezdés.

Az Njt preambuluma szerint: „Magyarország védelemben részesíti a nemzetiségeket, biztosítja saját kultúrájuk ápolását, anyanyelvük használatát, az anyanyelvű oktatást, a saját nyelven való névhasználat jogát, kollektív részvételüket a közéletben, elősegíti a kulturális autonómiájuk megvalósulását, garantálja a valós közösségek öngazgatáshoz, önkormányzatisághoz való jogát”.

A kollektív nemzetiségi jogokhoz tartoznak azok a jogosultságok, amelyek nemcsak személyhez kapcsolódhatnak, így többek között a nemzetiségi önazonosság megőrzése, ápolása, erősítése és átörökítése; történelmi hagyományaik, kultúrájuk, nyelvük ápolása és fejlesztése és a közszolgálati médiumokban a nemzetiségi műsorok rendszeres készítésének és sugárzásának biztosítása.

Az Njt. részletesen rendelkezik a nemzetiségi médiajogokról:

Njt. 2. § 10. nemzetiségi közszolgálati műsor: a nemzetiségi közösség anyanyelvén, elsősorban a közösség médiaműhelyei által készített műsor, illetve sajtótermék, amelynek alapvető célja a nemzetiségi közösség sokoldalú, kiegyensúlyozott anyanyelvű tájékoztatása.

Njt. 6. § (3) Azokon a településeken, ahol valamely nemzetiségnek a legutóbbi népszámlálás során regisztrált aránya eléri a tíz százalékot, a helyi önkormányzat által fenntartott vagy finanszírozott médiaszolgáltató – az illetékeségi területén működő települési nemzetiségi önkormányzat kérésére – rendszeres nemzetiségi közszolgálati műsort biztosít az adott településen élő nemzetiségi közösség anyanyelvű tájékoztatása érdekében. A rendelkezés a helyi önkormányzat által kiadott vagy finanszírozott sajtótermékre is vonatkozik.

Njt. 44. § (1) A nemzetiségeknek joguk van az információkhoz való – saját anyanyelvükön történő – szabad hozzáféréshez és azok továbbadásához, a tömegkommunikációs eszközök útján való – anyanyelvükön történő – tájékozódáshoz és tájékoztatáshoz, médiaszolgáltatás és sajtótermék eléréséhez és terjesztéséhez.

(2) Magyarországon közszolgálati médiaszolgáltatás működik a nemzetiségi közösségek megőrzése és megerősítése, anyanyelvük és kultúrájuk ápolása, gazdagítása, a nemzetiségek kulturális igényeinek kielégítése céljából.

Njt. 45. § A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 99. §-ának keretei között biztosítandó

a) a nemzetiségek saját anyanyelvükön való tájékoztatása érdekében rendszeresen jelentkező nemzetiségi közszolgálati (rádiós és audiovizuális) műsorszámok készítése és közzététele,

b) hogy a nemzetiségi közszolgálati műsorszámok lehetőség szerint az érintett közösség tagjai többsége számára elérhető módon és időpontban kerüljenek közzétételre, úgy, hogy az adott nemzetiség által lakott valamennyi releváns régióban elérhető legyen a szolgáltatás,

c) a nemzetiségi közszolgálati műsorkészítés önálló szervezeti és költségvetési alapja,

d) a nemzetiségi műsorkészítés és terjesztés folyamatos fejlesztése,
e) a nemzetiségi közösség életét, kulturális értékeit bemutató közszolgálati műsorszámok archiválása, a közszolgálati médiavagyon keretében történő megőrzése, feldolgozása és elérhetősége.

Njt. 46. § A közszolgálati médiaszolgáltató a nemzetiségi közösségek életét sokoldalúan és hitelesen bemutató nemzetiségi témájú magyar nyelvű műsorszámokat is készít és sugároz.

Njt. 47. § A közszolgálati médiaszolgáltatók társadalmi ellenőrzésére hivatott Közszolgálati Testület munkájába – az Mttv. 1. mellékletében foglaltaknak megfelelően – be kell vonni a nemzetiségek országos önkormányzatait.

Njt. 48. § (1) Az állam támogatja

a) a nemzetiségek közösségi tömegtájékoztatási eszközökhöz való hozzáférését és azok működtetését,

b) a nemzetiségi közszolgálati műsorszámok, nemzetiségi témájú műsorszámok és a nemzetiségekkel foglalkozó sajtótermékek készítését és terjesztését,

c) a nemzetiségi közösség életét, hagyományait, kultúráját bemutató filmalkotások és dokumentumfilmek elkészítését,

d) a nemzetiségi anyanyelvű audiovizuális műsorszámok elkészítését,

e) a közösségi, kisközösségi és egyéb – bármely módon terjesztett – médiaszolgáltatásban közzétett, nemzetiségekkel kapcsolatos rádiós és audiovizuális műsorszámok készítését és terjesztését.

(2) A nemzetiségi műsorszámok, nyomtatott vagy internetes sajtótermékek készítése, kiadása és terjesztése érdekében állami pénzügyi támogatásban részesülő médiaszolgáltatók, és a sajtótermék kiadóinak működése során biztosítani kell a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságát, a pártatlanság és a sokoldalú tájékoztatás érvényesülését.

Njt. 49. § A nemzetiségek által lakott területeken az állam – nemzetközi szerződések útján is – előmozdítja az anyaországból származó rádiós és audiovizuális médiaszolgáltatások vételét, a nemzetiségek anyanyelvén közzétett közszolgálati műsorszámok elérését.

3.3. A médiatörvény vonatkozó rendelkezései

A terület részletszabályait több kapcsolódó ágazati jogszabály tartalmazza, amelyek közül komplexitása okán az Mttv. a legmeghatározóbb.

Az állam a nemzetiségek információs és média jogosultságainak négy megvalósítási módját ismeri el és szabályozza. Ezek az alábbiak:

- anyaországi médiatartalmakhoz való hozzáférés biztosítása,
- közösségi médiaszolgáltatás engedélyezése és támogatása,
- társadalmi szemléletformálás a nemzetiségek bemutatása révén és
- a közszolgálati médiaszolgáltatás biztosítása.

A közszolgálati médiaszolgáltatás fogalmát az Mttv. 203. § 31. pontja tartalmazza, mely szerint a közszolgálati médiaszolgáltató által nyújtott audiovizuális és rádiós médiaszolgáltatás, a hírügynökségi szolgáltatás, valamint az internetes úton elérhetővé tett médiatartalmak szolgáltatása minősül közszolgálati médiaszolgáltatásnak.

Az Mttv. 99. § (1)-(2) bekezdései szerint valamennyi, Magyarország által elismert nemzetiség jogosult kultúrájának és anyanyelvének ápolására, az anyanyelvén való rendszeres tájékoztatásra a közszolgálati médiaszolgáltatásban közzétett önálló műsorszámok révén. E feladatot a közszolgálati médiaszolgáltató országos, illetve – a nemzetiség földrajzi elhelyezkedésének figyelembevételével – helyi médiaszolgáltatásban, a nemzetiség igényeinek megfelelő műsorszámokkal, audiovizuális médiaszolgáltatásban szükség szerint feliratozással vagy többnyelvű közzététellel teljesíti.

A közszolgálati médiaszolgáltató a fenti, közvetlen tartalomszolgáltatáson túl – sok esetben annak előkészítése és megalapozása érdekében – hírügynökségi feladatai keretében rendszeres és tényszerű tájékoztatást nyújt a hazai nemzetiségek életéről.⁷

A közszolgálati médiaszolgáltatáshoz való hozzáférhetőség garanciája, hogy alapesetben a közszolgálati médiaszolgáltató összesen négy lineáris audiovizuális médiaszolgáltatását és három lineáris rádiós médiaszolgáltatását a műsorterjesztő – a műsorszórással megvalósított műsorterjesztés kivételével – díjmentesen köteles továbbítani.⁸

A jogszabályok a fenti szabályozás maradéktalan érvényesítése érdekében több átfogó jellegű garanciális elemet is tartalmaznak:

- A közszolgálati médiaszolgáltató köteles a nemzetiségi közösségek életét sokoldalúan és hitelesen bemutató nemzetiségi témájú magyar nyelvű műsorszámokat is készíteni és sugározni.⁹
- A nemzetiségek országos önkormányzatai – ennek hiányában országos szervezetei – a közszolgálati médiaszolgáltatónál rendelkezésükre álló műsoridő felhasználásának elveit önállóan határozzák meg. Ezen elveket – melyek nem érinthetik a műsorszám tartalmát és a műsorszerkesztést – a közszolgálati médiaszolgáltató köteles figyelembe venni.¹⁰
- A közszolgálati médiaszolgáltató társadalmi ellenőrzésére hivatott Közszolgálati Testület munkájába be kell vonni a nemzetiségek országos önkormányzatait is, amelyről az Mttv. 1. számú melléklete alapján a magyarországi nemzetiségek országos önkormányzatai jelöléssel gondoskodnak.¹¹
- A Közszolgálati Kódex tartalmazza a közszolgálati médiaszolgáltatásra vonatkozó alapvető elveket és az Mttv.-ben meghatározott közszolgálati célok pontosítását. A Kódex egyebek mellett szabályozza a magyarországi nemzetiségek kultúrája, élete bemutatása rendjének elveit.¹²

---

⁷ Mttv. 101. § (1) bekezdés g) pont.

⁸ Mttv. 74. § (1) bekezdés

⁹ Njt. 46. §.

¹⁰ Mttv. 99. § (3) bekezdés.

¹¹ Njt. 47. § és Mttv. 1. melléklet 1. pont j) alpont.

¹² Mttv. 96. § e) pont.

IV. A megkeresett szervek válaszai

A DAB fejlesztések bizonytalan időre történő leállítása új helyzetet teremtett a nemzetiségi rádióadások magyarországi technikai vételi lehetőségeivel kapcsolatban.

Kérdésként merült fel, hogy a digitális rádiós szolgáltatásra vonatkozó piaci és fogyasztói igények felmérése során az NMHH folytatott-e egyeztetéseket a hazai nemzetiségi közösségek választott képviselőivel, tájékoztatta-e őket arról, hogy a digitális földi műsorszórás megszüntetésével elesnek attól a technikai műsorvételi lehetőségtől, amelyet a panaszaik megoldási lehetőségeként hosszú évek óta ígértek számukra.

További kérdésként merül fel, hogy milyen módon kívánja a jövőben az NMHH, illetve az MTVA a nemzetiségi rádióműsorok vételi lehetőségét javítani, az erre vonatkozó évtizedes nemzetiségi panaszokat orvosolni.

Mindemellett szükségesnek tartottam megismerni az illetékes szervek vezetőinek álláspontját arról, hogy a nemzetiségi rádióadások vételi lehetőségeivel kapcsolatos nemzetiségi panaszokra valóban optimális megoldást jelenthet-e a digitális földi műsorszórás, illetve milyen ettől eltérő műszaki megoldás alkalmazását tartanák kívánatosnak a nehézségek megoldására.

A fenti kérdések tisztázása érdekében megkereséssel fordultam a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnökéhez és a Médiaszolgáltatás-Támogató és Vagyonkezelő Alap vezérigazgatójához, valamint tájékoztattam a vizsgálat megindításáról Gugán Jánost, a Közszolgálati Testület ONÖSZ által delegált tagját.

4.1. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnökének válasza

Az NMHH elnöke válaszelevelében a nemzetiségi adások vételi lehetőségeivel kapcsolatban kifejtette, hogy *„a nemzetiségi műsorok továbbítása a középhullámú sávban, műholdon és interneten keresztül történik. A középhullámú sugárzás minősége az 1960-as, '70-es évek beszédátviteli és monó zene hallgatási igényeinek felel meg, emellett a középhullámú frekvenciasáv hullámterjedési jellemzői jelentősen befolyásolják a műsor vételének lehetőségeit. A műholdon és interneten nyújtott szolgáltatás ugyanakkor kiváló minőségű.”*

A digitális technológia bevezetésével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy az NMHH ahogy korábban, *„most is híve és támogatója a korszerű technológiák bevezetésének”*. Tájékoztatása szerint bár a DAB szolgáltatás nyújtására az NMHH egyelőre nem ír ki újabb pályázatot, azonban nem zárta ki annak lehetőségét, hogy amennyiben a jövőben erre *„komoly piaci igény”* jelentkezik, akkor a digitális műsorszórási szolgáltatásra újra pályázatot hirdet.

A DAB műsorszórás megszüntetését megelőzően a nemzetiségek választott képviselőivel folytatott esetleges konzultációval összefüggő kérdésekre az NMHH elnöke mindössze arról tájékoztatott, hogy a piaci és fogyasztói igények felmérése érdekében az elektronikus hírközlésről szóló törvény 2003. évi C. törvény 39.§ (1) bekezdése alapján 2017. november 23-án nyilvános meghallgatást tartott a VHF III. és az UHF sáv hasznosításáról szóló nemzeti ütemterv végrehajtásával összefüggő feladatokról. A meghallgatás előtt az NMHH honlapján és hirdetőtábláján közzétette a VHF III. sáv (ez tartalmazza a DAB frekvenciákat is) jövőbeni felhasználásával kapcsolatos előkészítő anyagot, ismertette a DAB számára biztosított frekvenciasávokat és vitakérdéseket.

A hirdetmény alapján minisztériumok, szolgáltatók és társadalmi szervezetek egyaránt lehetőséget kaptak a közmeghallgatáson való részvételre és véleménynyilvánításra. Az NMHH elnöke levelében jelezte, hogy a közmeghallgatáson sem az MTVA, sem a nemzetiségi rádiók részéről nem hangzott el észrevétel.

A nemzetiségek választott képviselőivel történő esetleges konzultációra, illetve a nemzetiségi rádióműsorok ismert vételi nehézségeinek jövőbeli megoldására vonatkozó javaslatokkal kapcsolatos kérdésekre az NMHH elnökének levele nem tért ki.

4.2. Az MTVA vezérigazgatójának válasza

Az MTVA vezérigazgatójához írt megkereső levelemben már hivatkoztam az NMHH elnökének válaszelevelében írtakra, miszerint a nemzetiségi közszolgálati rádiózás ma Magyarországon technikailag a 60 évvel ezelőtti hallgatói igényeket idéző színvonalon működik és a nemzetiségi közösségek számára a jövő útjaként és panaszaik megoldásaként ígért műszaki átállás (DAB-rádiózás) bizonytalan időre lekerült a napirendről.

Megkeresésemben az MTVA vezérigazgatójának jeleztem, hogy bár a rádióműsorok műholdon és interneten történő elérhetősége természetesen öröndetes, azonban ahogy a többségi társadalom tagjai is elsöprö többségben a földfelszíni sugárzású közszolgálati rádióműsorokat hallgatják (amelyek magyar nyelven az FM hálózaton a nemzetiségi adásoknál jobb minőségben érhetők el), úgy a nemzetiségi közösségek tagjai részéről is méltányolható az az igény, hogy a számukra sugárzott műsorok ugyanilyen vételi lehetőséggel legyenek elérhetők. Ezzel szemben, a nemzetiségi közösségek által megfogalmazott panaszok évtizedek óta változatlanok és megoldatlanok.

A megkeresésre adott válaszában az MTVA vezérigazgatója a közmédia nemzetiségi műsorainak készítése terén az elmúlt években megvalósított (kétségtelen) technikai fejlesztéseket méltatta, azonban a nemzetiségi rádióadások elérhetőségével kapcsolatban lényegében azt emelte ki, hogy az adások az interneten kiváló minőségben hallgathatók, azonban az NMHH elnökéhez hasonlóan nem tért ki arra, hogy a DAB hiányában nemzetiségi rádióműsorok vételi problémáinak megoldására az MTVA bármilyen stratégiai elképzeléssel rendelkezne.

4.3. A Közszolgálati Testület nemzetiségi delegáltjának tájékoztatása

Gugán Jánost, az Országos Horvát Önkormányzat elnökét, a Közszolgálati Testület ONÖSZ által delegált tagját a nemzetiségi közszolgálati rádióműsorok vételi lehetőségeivel kapcsolatos vizsgálat megindításáról és az előző pontokban megjelölt szervek megkereséséről tájékoztattam. A Közszolgálati Testület tagja a tájékoztatómra adott válaszában jelezte, hogy a nemzetiségi anyanyelveken készülő rádióműsorok sugárzásával kapcsolatos panaszok valóban több évtizedre visszanyúló nehézségekre mutatnak rá és a kereskedelmi forgalomban kapható új készülékek technikai adottságai miatt a probléma az utóbbi években fokozódott is. Saját tapasztalataként kiemelte, hogy ezek a műsorok „már-már elérhetetlenek”. Válaszelevelében arról tájékoztatót, hogy a Közszolgálati Testület elsörsorban a műsorok tartalmi kérdéseivel foglalkozik. A rádióadások vételi lehetőségeinek helyzetéről azonban tájékoztatta a Közszolgálati Közalapítvány Kuratóriumának elnökét, aki ígéretet tett a probléma megoldási lehetőségeinek megvizsgálására.

V. Előzmények, jelenlegi helyzet, megállapítások

5.1. A nemzetiségi rádiós műsorszolgáltatás elérhetősége a kisebbségi ombudsman 2004-es jelentése alapján

A magyarországi nemzetiségi közösségek képviselőinek hosszú évek, sőt évtizedek óta hangoztatott panasza, hogy a nemzetiségi rádióműsorok elérhetőségének technikai feltételei nem megfelelőek. Tekintettel erre, fontosnak tartom az alábbiakban részletesen áttekinteni az elmúlt csaknem húsz évben a nemzetiségi rádióműsorok sugárzásával kapcsolatos egyeztetéseket, műszaki változtatásokat, illetve az ezekre tett ígéreteket.

A közszolgálati rádió működésével kapcsolatban már 2003-ban jelezte a Magyar Rádió Zrt. vezetősége és az Országos Rádió és Televízió Testület (ORTT) is, hogy frekvenciagazdálkodási és korszerűsítési okokból olyan változások várhatók, amelyek befolyásolják a nemzetiségi adások foghatóságát is.

2005 őszén több nemzetiségi önkormányzat és szervezet is panasszal fordult a kisebbségi ombudsman hivatalához. Beadványukban azt kifogásolták, hogy 2006. február 1-jétől az OIRT FM sávon megszűnik a Magyar Rádió Zrt. nemzetiségi műsorainak országos sugárzása, a régóta ismert frekvenciaprobléma megoldása érdekében azonban konkrét, érdemi intézkedés nem történt.

A panaszban foglaltak tisztázására irányuló vizsgálat tapasztalatairól jelentés¹³ készült, amelyben a kisebbségi ombudsman a frekvenciák problémáját az ún. „keleti URH” 2006. évi megszűnése miatt a nemzetiségi rádiózás egyik legfontosabb és legsürgősebben megoldandó kérdésének tekintette.

A probléma megoldása azért is vált egyre halaszthatatlanabbá, mert a korábbi években a nemzetiségi rádióműsorok korszerűtlen, „keleti normás” OIRT FM frekvencián történő sugárzása számos hiányosságot és problémát vetett fel. A „keleti URH” frekvencia nem biztosított országos lefedettséget, a korszerű rádiókészülékek már nem voltak alkalmasak a jelzett sáv vételére; a parlamenti közvetítések pedig rendszeresen kiszorították az egyes nemzetiségi adások országos vételét.

A törvényi szabályozás¹⁴ azt rögzítette, hogy a Magyar Rádió Zrt. műsorainak terjesztéséhez a törvény hatálybalépésekor használt három 66,0-73,0 MHz frekvenciasáv közül kettő a törvény hatálybalépésétől számított legfeljebb három évig, a harmadik 66,0-73,0 MHz frekvenciasáv pedig tíz évig (2006. február 1-jéig) használható. Mindezekre figyelemmel a hazai nemzetiségek képviselői jogosan várták el, hogy a Magyar Rádió Zrt. közszolgálati műsorszolgáltatóként időben gondoskodjon a nemzetiségi műsorok frekvenciaproblémájának megoldásáról.

A vizsgálat keretében a kisebbségi ombudsman a Magyar Rádió Zrt. alelnökei mellett az ORTT elnökét, a Magyar Rádió Közalapítvány elnökét, valamint az informatikai és hírközlési minisztert is megkereste.

---

¹³ A nemzeti és etnikai kisebbségek jogainak érvényesülése a médiában című országgyűlési biztosi vizsgálat megállapításairól szóló jelentés. In. Beszámoló a nemzetiségi és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosának tevékenységéről 2004. Országgyűlési Biztosok Hivatala, Budapest, 2005.

¹⁴ A korábban hatályos, a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény.

Minden szervtől azt kérte, hogy a nemzetiségi rádióműsorok országos sugárzásával kapcsolatos frekvenciaprobléma rendezésére – a nemzetiségek országos önkormányzataival együttműködve – olyan végleges koncepciót dolgozzanak ki, amellyel a tizenhárom országos nemzetiségi önkormányzat egyetért, és amely nem ideiglenes jelleggel, hanem hosszú távon garantálja a nemzetiségi rádióműsorok jól hallható, országos sugárzását. A kisebbségi biztos jelentésében arra is felhívta az érintett szervek figyelmét, hogy a kidolgozott koncepciónak összhangban kell lennie a Nemzeti Kisebbségek Védeleméről szóló Keretegyezmény¹⁵ magyarországi végrehajtását értékelő CM (2000) 165. számú határozatával¹⁶ is, amelyben az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága hiányosságként megállapította, hogy „a sugárzás időpontja sem a rádió-, sem a televízióadások esetében nem teszi lehetővé, hogy a megcélzott hallgató-, illetve nézőközönség a lehető legnagyobb számban élvezhesse a műsorokat”.¹⁷

Az egyeztetések során a Magyar Rádió Zrt. képviselőinek véleménye az volt, hogy a nemzetiségi műsorokat önálló hálózaton volna célszerű sugározni, a több órás idegen nyelvű műsorelemek magyar nyelvű programstruktúrába történő illesztése ugyanis szakmai szempontból vitatható. A rendelkezésükre álló, tematikus műsorszolgáltatást biztosító CCIR FM hálózatokon a jövőben sem kívántak olyan műsorelemekkel megjelenni, melyek ellentétesek az adóprofilokkal és a hallgatottság hátrányos megváltoztatását eredményezhetik. Meggyőződésük volt, hogy a törvényben előírt kötelezettségeknek egymás zavarása nélkül, földi műsorszórással kizárólag egy országos digitális közszolgálati multiplex (DAB) keretein belül lehet eleget tenni.

2006. február 1-jétől a nemzetiségi műsorok sugárzását biztosító frekvenciát nem állították le, a létrejött kompromisszum azonban a korabeli frekvenciaszolgáltatás problémáit sem oldotta meg. A kialakult helyzetben nem született érdemi döntés, az OIRT-frekvencia megszüntetését ugyanis csak elhalasztották egy évvel. A 2006 elején módosított médiatörvény rögzítette, hogy a harmadik 66,0-73,0 MHz frekvenciasáv további tizenegy évig használható.

A nemzetiségi rádióműsorok továbbra is hallgathatatlanok maradtak, hiszen a megtartott, elavult keleti URH frekvenciához hosszú évek óta nem gyártottak megfelelő vevőkészüléket, ez a sáv korszerű rádiókkal gyakorlatilag foghatatlan volt.

A nemzetiségi rádióműsorok frekvenciájának rendezésére irányuló terveket és intézkedéseket a kisebbségi ombudsman továbbra is figyelemmel kísérte és leszögezte, hogy 2007. február 1-jétől olyan végleges megoldás elfogadására volna szükség, amely a digitális hálózat kiépítéséig is biztosítja a nemzetiségi rádióműsorok jól hallható, országos sugárzását.

A változásokra 2006 végén, 2007 elején került sor, amikor is létrejött a Magyar Rádió Zrt. új, MR4 elnevezésű csatornája. Hivatalosan 2007. január 31-én szűnt meg a Magyar Rádió Zrt. műsorainak sugárzása a 66 MHz-es keleti URH-sávon, a sugárzást egyidejűleg az MR4 vette át.

---

¹⁵ Az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló, Strasbourgban, 1995. február 1-jén kelt Keretegyezményének kihirdetéséről szóló 1999. évi XXXIV. törvény.

¹⁶ <https://rm.coe.int/0900001680515df6>.

¹⁷ A Tanácsadó Bizottság véleményének 31. pontja.

5. 2. A jelenleg sugárzott nemzetiségi rádióműsorok

A magyarországi MR4 közszolgálati rádiócsatorna kifejezetten a nemzetiségek adója, amely napi 12 órában sugároz programokat a nemzetiségi közösségek nyelvén, beleértve a kulturális híreket, valamennyi nemzetiség hagyományos és vallási ünnepeit, illetve a nemzetiségi önkormányzatok híreit.

A rádiócsatorna napi két órás programmal jelentkezik horvát, német, román, szerb és szlovák nyelveken, valamint heti 30 perces programmal bolgár, görög, lengyel, örmény, ruszin, szlovén és ukrán nyelveken. A roma műsor heti öt napon egy órában jelentkezik felváltva romani és beás nyelveken. Ezen felül minden szombaton és vasárnap hallható a Kossuth Rádióban egy 26 perces roma magazin, a „Jelenlét”.

A közrádió magyar nyelven is sugároz olyan műsorokat, amelyeknek célja a nemzetiségeket érintő kérdések bemutatása a többségi társadalom számára. Ezzel a céllal hetente vasárnaponként jelentkezik egy 55 perces magyar nyelvű általános nemzetiségi műsor, az „Egy hazában”. A „Gyöngyszemek” című műsor, amit szintén vasárnap sugároznak, heti öt percben mutat be válogatást a nemzetiségek irodalmából. A „Nemzetiségek ünnepei” című műsor a fontos ünnepek alkalmából jelentkezik, a „Nemzetiségeink zenéje” című műsor pedig minden nap más nemzetiség zenei kultúráját mutatja be. Szimbolikus jelentősége van annak, hogy a csatornán minden délben valamelyik nemzetiség anyaországának nemzeti himnusza hallható.

A közszolgálati rádió által nemzetiségi nyelveken sugárzott műsorok mellett több országos nemzetiségi önkormányzatnak van földi sugárzású vagy internetes rádióadója. Ilyen az Országos Szlovén Önkormányzat által működtetett Radio Monošter,¹⁸ az Országos Horvát Önkormányzat által működtetett Radio Croatica.¹⁹

Az MR4 adásai Nyugat- és Kelet-Magyarországon az 1188 és az 1350 kHz-es, míg Délnyugat-Magyarországon a 873 kHz-es középhullámon foghatók. Ezen kívül – új szolgáltatásként – a nemzetiségi műsorok elérhetővé váltak a Hot Bird3 műholdon, illetve a Magyar Rádió Zrt. honlapján keresztül is.

5.3. A 3/2018. számú elvi állásfoglalás megállapításai és javaslatai a nemzetiségi rádióműsorok elérhetőségével kapcsolatban

A nemzetiségi kulturális autonómia közszolgálati médiaszolgáltatás területén való érvényesüléséről szóló 3/2018. számú elvi állásfoglalásomban is részletesen foglalkoztam a nemzetiségi rádióműsorok vételének technikai körülményeivel, ezzel kapcsolatban a nemzetiségi közösségek részéről megfogalmazott nehézségekkel, valamint közöltem az MTVA vezetésének a szóban forgó problémafelvetésemre adott válaszát is.

A 2016-ban indított nemzetiségi közszolgálati médiavizsgálat keretében 2017 márciusában az ombudsmani hivatalban tartott Nemzetiségi Média Fórum kerekasztal megbeszélésen részt vevő nemzetiségi média-szakemberek, illetve az országos nemzetiségi önkormányzatok elnökei is azt jelezték, hogy a korábbi kisebbségi ombudsmani jelentés

---

¹⁸ <https://radiomonoster.hu/>.

¹⁹ <http://radio.croatica.hu/>.

megállapításai és ajánlásai ellenére, a korábbi években jelzett problémák továbbra is fennállnak a nemzetiségi rádióműsorok technikai vételi lehetőségeivel, ezek elérhetőségével kapcsolatban.

A nemzetiségek képviselői egybehangzóan kifogásolták infrastrukturális hiányosságként a rádiós műsorszórás tekintetében, hogy a nemzetiségi műsorok sugárzása olyan középhullámú frekvenciákon történik, amelyek a jelenleg forgalomban lévő rádiókészülékekkel nem, vagy csak rossz minőségben foghatók. A Nemzetiségi Ügyekért Felelős Tematikus Munkacsoport ülésén az MTVA delegált szerkesztője is kifejtette, hogy a középhullámú frekvenciára sok panasz van, mert nem fogható mindenhol, ezért továbbra is folyamatosan próbálják elérni, hogy az MR4 Nemzetiségi Rádió számára egy jobb frekvencia legyen hozzáférhető.

A vizsgálat során a megkeresésemre adott válaszában az MTVA vezérigazgatója kifejtette, hogy a középhullámú AM adók műszaki jellemzője a nappal stabil vételi lehetőség, napnyugtától napkeltéig azonban távoli adók zavarhatják. Ezért nappal helyi, éjjel távoli vételt tesz lehetővé. Az AM-rádiófrekvenciás hullámok a Föld görbületét követik és visszaverődnek az ionoszféráról, ezért a lefedettség kevésbé érzékeny a földrajzi körülményekre, kevesebb, kisebb teljesítményű adóberendezéssel hatékonyabb vétel érhető el nagyobb területen. Az URH FM adók ezzel szemben a fényhez hasonló, egyenes vonalban terjedő rádióhullámok miatt a vevőantennának mindig látnia kell az adót, ezért a jó minőségű vételhez minél magasabbra kell helyezni az adóantennát. A Föld görbülete miatt kizárólag 100 kilométeres sugarú körzetnél kisebb területek fedhetők le FM-rendszerrel, emiatt az országos lefedettséghez több, nagyobb teljesítményű, magasra helyezett adóberendezésre van szükség.

Az MTVA vezérigazgatója hangsúlyozta, hogy a lefedettség tervezésénél szempont volt, hogy a közszolgálati médiaszolgáltató a határon túl is biztosítani tudja a lefedettséget, erre pedig a középhullámú sáv a legalkalmasabb. Az MR4 Nemzetiségi Rádió az analóg földi műsorszórás keretében, a középhullámú sávban, az alábbi frekvenciákon érhető el:

- Szolnok 1188 kHz,
- Lakihegy: 873 kHz,
- Győr: 1350 kHz,
- Marcali: 1188 kHz,
- Pécs: 873 kHz.

Ennek értelmében az URH sávban a MR4 Nemzetiségi Rádió műsora egyáltalán nem érhető el, a középhullámú terjedés sajátosságai miatt pedig napnyugtától napkeltéig terjedő időszakban a középhullámú vételi lehetőség beszűkül. A vezérigazgató hangsúlyozta azonban, hogy napközben az elérés optimális, a műsorszórási lefedettség közel 100%-os.

Az MTVA vezérigazgatójának véleménye szerint a legtöbb rádiókészülék alkalmas a középhullámú vételre, bár elismerte, hogy az újabb, digitális hullámhossz-vételre (Digital Audio Broadcasting) is alkalmas modern készülékekben már nincs középhullámú sáv. Jelezte ugyanakkor, hogy az MR4 Nemzetiségi Rádió műsora egész Európában fogható műholdról, illetve az interneten keresztül az egész világon.

Az MTVA vezérigazgatója levelében arról tájékoztatott, hogy a jövőre vonatkozó tervei szerint „a Nemzetiségi rádió programjának sugárzása tervezve van a digitális földi műsorszórás (DAB) multiplexébe. A jelenleg működő, Budapest és környékét lefedő (30%-os lakossági lefedettség) teszt-sugárzásba komolyabb műszaki előkészítés nélkül beilleszthető, a hálózat kiépítése után az egész országban elérhetővé válik”.

Elvi állásfoglalásomban a nemzetiségi rádióműsorok vételi lehetőségével kapcsolatos problémák tekintetében az alábbi összegző megállapításokat tettem, amelyek megismétlését az időközben bekövetkezett DAB-sugárzás megszüntetés miatt újfent szükségesnek látom:

*„A nemzetiségi műsorok sugárzása napjainkban is olyan középhullámú, illetve URH frekvenciákon történik, amelyek a jelenleg forgalomban lévő rádiókészülékekkel változó technikai minőségben foghatók. Ennek szakpolitikai indokai érthetőek: az URH rezsim esetén a lefedettség kevésbé érzékeny a földrajzi körülményekre, így kevesebb, kisebb teljesítményű adóberendezéssel hatékonyabb vétel érhető el nagyobb területen, másrészt a középhullámú adás a határon túl is biztosítani tudja a lefedettséget. A fentiekben túl azonban fontos lenne megfelelő technikai megoldást találni a jelenleg is fennálló technikai problémákra, amelyek épp a technikai szempontból kevésbé rugalmas korosztály hallgatói élményét rontják. A középhullámú terjedés sajátosságai miatt napkeltétől napnyugtáig a vételi lehetőségek beszűkülnek. A napnyugta időpontjának éves periódusára és az évenkénti óraátállítás időpontjára is tekintettel ez sajnos azt jelenti, hogy a 16 órától 18 óráig fogható román nemzetiségi rádióadás jelentős része évente három hónapon keresztül (október végétől január végéig), a 18 óra és 20 óra közötti szlovák nemzetiségi rádióadás pedig több, mint fél éven át (szeptember közepétől március végéig) a korlátozott vételi időszakba esik. **Hiába készülnek bármilyen színvonalas nemzetiségi rádióműsorok, ha azok a műszaki adottságok miatt csak korlátozottan juthatnak el a célcsoportjukhoz.***

*A magyarországi lakossági rádiózási szokásokra általánosan a rövidhullámú (FM) frekvencián fogható műsorok hallgatása a jellemző. Nem véletlen, hogy a magyar nyelven sugárzó közszolgálati és kereskedelmi adók szinte kizárólag FM hullámsávon sugároznak. Erre tekintettel **a nemzetiségi adások középhullámon történő sugárzása** – amely az MTVA által is elismerten egyrészt egyes napszakokban, illetve bizonyos rádiókészülékeken korlátozottan vagy egyáltalán nem fogható – **a nemzetiségi közösségeket hátrányos helyzetbe hozza a többségi társadalom tagjaival szemben.** A műholdon, illetve interneten keresztül történő rádióhallgatást a gyakorlati tapasztalatok alapján a magyar lakosságnak csak elenyésző része alkalmazza, így ez a nemzetiségi közösségek tagjai esetén sem tekinthető életszerű megoldásnak.*

Az MTVA jövőre vonatkozó tervei a legtöbb fenti visszásságra elfogadható választ adhatnak: amennyiben a digitális földi műsorszórás (DAB) multiplexébe való beillesztés technikailag azt jelenti, hogy a MR4 Nemzetiségi Rádió adása FM frekvencián elérhető lesz az ország teljes területén, akkor ez a fejlesztés mindenképpen támogatandó és sürgetendő. A DMSZ és az MTVA sajnos nem adott meg várható vagy tervezett időpontot e fejlesztés megvalósulására.”²⁰

5.4. A magyarországi digitális földi műsorszórás (DAB) megszüntetése és annak következményei - megállapítások

A fentiekben bemutatott történeti áttekintés alapján megállapítható, hogy a közszolgálati rádiós műsorszórásért felelős szervek már 2005-ben, majd azt követően 2018-ban is a digitális földi műsorszórási rendszer (DAB) megvalósulását tekintették a nemzetiségi

---

²⁰ 3/2018. évi elvi állásfoglalás. 89.

rádióműsorok megfelelő minőségben és elérhetőséggel történő sugárzása majdani megoldásának, illetve a nemzetiségek által megfogalmazott panaszok orvoslására ezt a jövőbeli technikai lehetőséget kínálták.

Erre tekintettel különösen aggályos, hogy 2020. szeptember 5-én szombatról vasárnapra virradó éjjel, 0 órakor az Antenna Hungária lekapcsolta az úgynevezett DAB+ technológiával megvalósított digitális rádiós sugárzást Magyarországon. A kapott tájékoztatás szerint ennek a lépésnek az oka az volt, hogy az NMHH nem hosszabbította meg az állami műsorszórával kötött szerződést, amely 2020. szeptember 5-én lejárt.

Az NMHH a leállítás indokaként arra hivatkozott,²¹ hogy nem mutatkozott tényleges piaci és hallgatói igény a digitális rádiózásra Magyarországon. Ezzel szemben az NMHH még 2019-ben is úgy nyilatkozott,²² hogy szándékában áll fenntartani a digitális rádiós szolgáltatást. A digitális földfelszíni műsorszórási vállalat kiválasztására irányuló állami tenderről szóló 2019. március 7-i közlemény szerint a pályázat nyertese öt hálózatot építhet ki és üzemeltethet 2020. szeptember 6-tól 12 éven át. Az NMHH feltételként szabta a pályázóknak, hogy minden állampolgár számára kódolatlanul és folyamatosan biztosítsák a közszolgálati televíziós és rádiós tartalmak elérését, változatlan minőségben és ingyenesen az új hálózatokon is.

Mindezekre figyelemmel ismételten megállapítható, hogy a magyarországi nemzetiségek kulturális identitásának, anyanyelvük megőrzéséhez és ápolásához, valamint a nemzetiségi médiatartalmakhoz való hozzáférésre vonatkozó joguk gyakorlásához elengedhetetlenül szükséges, hogy a **nemzetiségi nyelvű közszolgálati rádióműsorok vételének technikai feltételei a nemzetiségi hallgatók számára ugyanolyan színvonalon legyenek elérhetők, mint a többségi társadalom számára sugárzott rádióműsorok.** Utóbbiak ugyanis az ország egész területén bármely napszakban elérhetők az FM frekvenciasávon és az interneten, míg a nemzetiségi közszolgálati rádióműsorok az internet mellett kizárólag a középhullámú (AM) frekvenciasávon érhető el, melynek vételi minősége elmarad az FM sugárzás minőségétől.

Az interneten keresztül történő műsorszolgáltatás a magyarországi hallgatói szokások és a vételhez szükséges technikai berendezések hiánya miatt pusztán kiegészítő szolgáltatásnak minősül és nem tekinthető a megfelelő műszaki színvonalú földfelszíni műsorszórást helyettesítő alternatívának.

Tehtetttel arra, hogy a közszolgálati médiaszolgáltató vezetéstől kapott korábbi tájékoztatás szerint a fenti helyzet orvoslására a digitális földi műsorszórási bevezetése jelenthetett volna hosszú távú megoldást, **aggodalomra ad okot a DAB-rendszer magyarországi bevezetésének megszakadása,** annak következtében, hogy 2020 szeptemberében a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság nem hosszabbította meg az erre vonatkozó szolgáltatási szerződést.

---

²¹ A digitrend-i portál kérdésére az NMHH által adott tájékoztatás: „A digitális rádiózásra vonatkozó szerződés ugyanakkor 2020. szeptember 5-én jár(t) le, úgy, hogy egyelőre nem lesz folytatás. A miertre vonatkozó kérdésünkkel megkerestük a szakhatóságot. A válaszból kiderül, hogy az elmúlt 12 év visszajelzései alapján sem a piaci sem a hallgatói oldalról nem mutatkozott valós igény a digitális rádiózásra, ezért a hatóság most nem írt ki új pályázatot a frekvenciára.” <https://digitrendi.hu/nalunk-meg-nem-kell-a-digitalis-radiozas-megszunik-a-dab/>.

²² <http://nmhh.hu/cikk/201919/Megujulnak-az-orszagos-digitalis-foldfelszini-televizios-halozatok>.

A nemzetiségi jogok érvényesülése szempontjából aggályosnak tartom azt is, hogy sem az NMHH elnöke, sem az MTVA vezérigazgatója a nemzetiségek választott képviselőivel nem folytatott konkrét, érdemi és előzetes konzultációt a DAB+ technológiával megvalósítható digitális rádiós sugárzás megszüntetéséről, holott ez a kérdéskör kifejezetten érintette és érinti a nemzetiségi rádióműsoroknak a célcsoportokhoz – megfelelő technikai minőségben – történő eljuttatását.

Súlyos problémának tartom azt is, hogy a Médiaszolgáltatás-Támogató és Vagyonkezelő Alap vezérigazgatójától kapott tájékoztatás szerint az **MTVA továbbra sem rendelkezik stratégiai elképzeléssel arra vonatkozóan, hogy a DAB-rendszer bevezetése hiányában hogyan lehetne orvosolni a nemzetiségi rádióműsorok vételi lehetőségeivel kapcsolatos évtizedes panaszokat.**

VI. Szakmai javaslat

Fentiek alapján – a 3/2018. számú elvi állásfoglalásban az érintett felek, a közmédia vezetése és a nemzetiségek választott képviselői közötti strukturált körülmények között folytatott rendszeres párbeszédre tett javaslatomat fenntartva és megerősítve – javaslom, hogy az **MTVA tegyen konkrét lépéseket a magyarországi nemzetiségi közszolgálati rádióműsorok földfelszíni sugárzása technikai feltételeinek és megfelelő színvonalú vételi lehetőségeinek érdemi javítása érdekében.** E folyamat részeként indokoltnak tartom a nemzetiségi rádióműsorok sugárzási feltételeivel kapcsolatos **hosszú távú stratégia megalkotását** a nemzetiségi közszolgálati média tekintetében kialakítandó átfogó stratégia szerves részeként. E stratégiai elképzelés kidolgozásának a **közszolgálati médiaszolgáltató vezetése és a magyarországi nemzetiségek választott képviselői közötti valós párbeszédnek kell alapulnia,** amely kiterjed az aktuális helyzet közös áttekintésére, a nemzetiségek részéről felvetett nehézségek érdemi vizsgálatára és a megoldási lehetőségek megvitatására.

Budapest, 2021. július 28.

Szalayné Sándor Erzsébet
egyetemi tanár
a Magyarországon élő nemzetiségek
jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes